

INFORMACIJA O POTPISIVANJU

MEMORANDUMA O RAZUMIJEVANJU

I SARADNJI U OBLASTI SOCIJALNIH USLUGA IZMEĐU MINISTARSTVA SOCIJALNOG STARANJA, BRIGE O PORODICI I DEMOGRAFIJE CRNE GORE I MINISTARSTVA PORODICE I SOCIJALNIH USLUGA REPUBLIKE TURSKE

Crna Gora i Republika Turska imaju prijateljske odnose i sadržajnu saradnju u mnogim oblastima od uzajamne važnosti, što potvrđuje i kontinuirani politički dijalog na visokom nivou. Odnosi dvije države dodatno su ojačani kroz saradnju u okviru multilateralnih foruma i organizacija, a intenzivna saradnja odvija se i u okvirima normativno pravne osnove, čemu će, obzirom da postoji obostrani interes za dalje unaprijeđenje sveukupne saradnje, doprinijeti potpisivanje ovog memoranduma.

Zajedničkim radom i dogovorom predstavnika Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije Crne Gore i Ministarstvo porodice i socijalnih usluga Republike Turske pripremljen je Memorandum o saradnji u oblasti socijalnih usluga s ciljem unapređenja odnosa između dvije države i jačanja socijalne podrške ranjivim kategorijama stanovništva. Memorandum se fokusira na razmjenu iskustava i razvoj zajedničkih inicijativa u oblastima socijalne pomoći, zaštite djece, osoba sa invaliditetom i starijih osoba, te na promociju porodičnih vrijednosti

Glavni ciljevi Memoranduma su razvoj saradnje i podrška ranjivim grupama. Učesnici će raditi na unapređenju socijalnih usluga kroz razmjenu znanja, iskustava i najboljih praksi, u skladu sa zakonodavstvom i načelom uzajamne koristi. Fokus Memoranduma je na porodicama, djeci, osobama sa invaliditetom i starijim osobama, uz razvijanje politika koje promoviraju socijalnu inkluziju i aktivno učešće u društvu.

Zaključenje ovog Memoranduma doprinijeće jačanju odnosa između Crne Gore i Republike Turske u oblasti socijalne politike, te unapređenju kvaliteta života ranjivih grupa u obje zemlje.

**MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU I SARADNJI
U OBLASTI SOCIJALNIH USLUGA
IZMEĐU
MINISTARSTVA SOCIJALNOG STARANJA, BRIGE O PORODICI
I DEMOGRAFIJE
CRNE GORE
I
MINISTARSTVA PORODICE I SOCIJALNIH USLUGA
REPUBLIKE TURSKJE**

Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije Crne Gore i Ministarstvo porodice i socijalnih usluga Republike Turske (u daljem tekstu: „učesnici“), Vođeni željom za razvijanjem saradnje u oblasti socijalnih usluga između dvije države, Uzimajući u obzir da porodice, osobe sa invaliditetom, starije osobe i djeca imaju ključnu ulogu u socijalnom i ekonomskom razvoju dviju država, Radi intenziviranja saradnje kroz kreiranje zajedničkih politika i strategija koje se odnose na sve grupe koje su u potrebi za socijalnim uslugama, omogućavanja razmjene informacija i dokumenata, te širenja tih mogućnosti, dogovorili su kako slijedi:

Član 1

Cilj i opseg

U okviru ovog memoranduma, učesnici će uložiti napore da razviju i prošire saradnju u oblasti socijalnih usluga i socijalnih pomoći u skladu sa važećim zakonodavstvom svojih država, na osnovu principa ravnopravnosti i uzajamnih interesa.

Član 2

Koordinacija

Nadležni organi za sprovođenje ovog Memoranduma su:

1. u ime Crne Gore, Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, Direktor za socijalno staranje i Direktor za razvoj usluga.
2. u ime Republike Turske, Ministarstvo porodice i socijalnih usluga, Odjeljenje za EU i spoljne odnose;

Član 3

Ključne oblasti saradnje

Kako bi dalje razvijali saradnju u oblasti socijalnih usluga i socijalne pomoći, učesnici će razmjenjivati iskustva i saradivati u odnosu na sljedeća pitanja:

- a) implementacija i studije socijalne pomoći;
- b) sprečavanje svih oblika nasilja nad djecom i unaprjeđenje razvoja i efikasnosti zaštitnih, preventivnih, savjetodavnih i rehabilitacionih socijalnih usluga za djecu;

- c) olakšavanje razmjene znanja i iskustava u oblastima hraniteljskih usluga, socijalne i ekonomske podrške i usvajanja;
- d) uključivanje u razmjenu ideja za razvoj usluga njege i rehabilitacije za djecu koja su bila uključena u ili su žrtve kriminala;
- e) usluge Jedinica za prvi odgovor i evaluaciju za djecu kojoj je potrebna zaštita;
- f) zakonodavstvo u oblasti dječje zaštite i modeli usluga zaštite i njege djece;
- g) metode za praćenje kvaliteta i performansi usluga u oblasti zaštite i njege djece;
- h) aktivnosti usmjerene ka razvijanju kapaciteta za obavještanje i intervenciju u slučajevima zanemarivanja i zlostavljanja djece;
- i) razvijanje i povećanje efikasnosti politika, prava i usluga u oblastima zdravlja, obrazovanja, zapošljavanja, pristupačnosti, njege i rehabilitacije kako bi se osiguralo uključivanje osoba sa invaliditetom u društvo;
- j) razvijanje i povećanje efikasnosti politika, prava i usluga u cilju povećanja učešća starijih osoba u društvu, promocije aktivnog starenja, unaprjeđenja i diverzifikacije usluga njege starijih i povećanja njihove efikasnosti;
- k) porodično orijentisane obrazovne, obučavajuće, savjetodavne i konsultantske usluge;
- l) razmjena znanja i iskustava u okviru praksi namijenjenih zaštiti i jačanju porodice;
- m) razmjena znanja i iskustava o pristupu usmjerenom na ponudu socijalnih usluga, Nacionalnom programu kućnih posjeta i Implementaciji Programa socijalne podrške porodici (ASDEP).

Član 4

Procedure saradnje

- (1) Učesnici su dogovorili sljedeće oblike saradnje:
- a) razmjena informacija, najboljeg znanja i praksi i dokumenata;
  - b) određivanje zvaničnih kontakt tačaka;
  - c) stručna saradnja i dijeljenja iskustava i
  - d) organizovanje konferencija, seminara i sastanaka u navedenim oblastima saradnje.

Član 5

Finansijski propisi

Učesnici će, za realizaciju ovog memoranduma, snositi troškove u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima i odgovorajućim nacionalnim zakonodavstvom.

Član 6

Rješavanje sporova

Svaki spor koji može proizaći iz tumačenja i primjene ovog Memoranduma biće riješen pregovorima između učesnika putem zvaničnih kanala.

Član 7
Izmjene i dopune

Uz obostranu pisanu saglasnost učesnika, mogu se izvršiti izmjene i dopune ovog Memoranduma. Izmjene i dopune stupaju na snagu u skladu sa stavom 1 paragrafa 9 ovog Memoranduma.

Član 8
Status Memoranduma

Ovaj Memorandum je zaključen u cilju unaprjeđenja i razvoja saradnje između učesnika i ne predstavlja pravno obavezujući međunarodni sporazum. Nijedna odredba ovog Memoranduma neće se tumačiti i sprovoditi kao zakonsko pravo ili obaveza za učesnike.

Član 9
Datum stupanja na snagu i otkazivanje

(1) Ovaj Memorandum stupa na snagu danom potpisivanja i važi tri (3) godine. Memorandum će se automatski obnavljati na periode od godinu dana osim ako bilo koji od učesnika, pisanim putem obavijesti drugog učesnika o namjeri otkazivanja, najmanje tri (3) mjeseca prije njegovog isteka.

(2) Prestanak važenja ovog Memoranduma neće uticati na aktivnosti i projekte koji su već započeti ili su u toku.

(3) Potpisano ..... u ....., u dva primjerka, na crnogorskom, turskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako vjerodostojni. U slučaju odstupanja u tumačenju ovog Memoranduma, mjerodavan će biti tekst na engleskom jeziku.

**Za Ministarstvo socijalnog staranja,
brige o porodici i demografije
Crne Gore**

Damir GUTIĆ
Ministar

**Za Ministarstvo porodice
i socijalnih usluga
Republike Turske**

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Ministar

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
ON COOPERATION
IN THE FIELD OF SOCIAL SERVICES
BETWEEN
THE MINISTRY OF SOCIAL WELFARE, FAMILY CARE AND DEMOGRAPHY
OF MONTENEGRO
AND
THE MINISTRY OF FAMILY AND SOCIAL SERVICES
OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE**

The Ministry of Social Welfare, Family Care and Demography of Montenegro and the Ministry of Family and Social Services of the Republic of Türkiye (hereinafter referred to as “the Participants”),

Driven by the desire to develop cooperation in the field of social services between two countries,

Considering that families, persons with disabilities, older persons, and children play a key role in the social and economic development of both countries,

In order to intensify cooperation through the creation of joint policies and strategies related to all groups in need of social services, enabling the exchange of information and documents, and expanding these opportunities,

Have decided as follows:

Paragraph 1

Goal and Scope

Within the scope of this Memorandum of Understanding, the Participants will make effort to develop and expand cooperation in the field of social services and social assistances in accordance with the applicable laws of their respective countries based on the principle of equality and mutual interests.

Paragraph 2

Coordination

Implementing authorities of this Memorandum of Understanding are as follows:

- a) On behalf of the Montenegro, the Ministry of Social Welfare, Family Care and Demography, Directorate for Social Welfare and the Directorate for Service Development;
- b) On behalf of the Republic of Türkiye, the Ministry of Family and Social Services, Department of EU and Foreign Relations.

Paragraph 3

Main Areas of Cooperation

The Participants will exchange experience and cooperate on the following issues in order to further develop their cooperation in the field of social services and social assistances:

- a) Social assistances implementations and studies,
- b) Preventing all forms of violence against children and enhancing the development and effectiveness of protective, preventive, guidance, and rehabilitative social services for children,
- c) Facilitating the exchange of knowledge and experiences in the fields of Foster Care Services, Social and Economic Support Services, and Adoption Services,
- d) Engaging in idea exchange for the development of care and rehabilitation services for children who have been involved in or victimized by crime,
- e) First response and Evaluation Units services for children in need of protection,
- f) Child protection and care legislation and service models,
- g) Methods for monitoring service quality and performance in the field of child protection and care,
- h) Activities toward developing notification and intervention capacity for child neglect and abuse,
- i) Developing and increasing the effectiveness of policies, rights and services in the fields of health, education, employment, accessibility, care and rehabilitation in order to ensure participation of persons with disabilities into the society,
- j) Developing and increasing the effectiveness of policies, rights and services in order to increasing participation of older persons into the society, promoting active aging, improving and diversifying elderly care services and increasing their effectiveness,
- k) Family-oriented education, training, guidance and counselling services,
- l) Sharing knowledge and experience within the scope of practices intended for protecting and strengthening the family,
- m) Sharing knowledge and experience on supply-oriented social service approach, National Household Visit Program and The Family Social Support Programme (ASDEP) implementation.

Paragraph 4

The Procedures of Cooperation

- (1) The Participants will cooperate in the respective fields of social services through the following methods:
- a) Exchange of information, documents, best practices and best knowledge,
  - b) Appointing official contact points in respect to this cooperation,
  - c) Exchange of experts for sharing experience,
  - d) Organizing conferences, seminars and meetings in those fields of cooperation.

Paragraph 5

Financial Regulations

The Participants will make their own financial arrangements for implementing this Memorandum of Understanding in accordance with their budgetary availability and respective national legislations.

Paragraph 6

Settlement of Disputes

Any dispute that may arise from the interpretation and application of this Memorandum of Understanding will be settled amicably by negotiations between the Participants through official channels.

Paragraph 7

Amendments

This Memorandum of Understanding may be amended at any time by mutual written consents of the Participants. All amendments will become effective in accordance with the procedure set out in subparagraph 1 of Paragraph 9 of this Memorandum of Understanding.

Paragraph 8

Status of Memorandum

This Memorandum of Understanding is concluded with a view to enhancing and developing cooperation between the Participants and does not constitute an international

agreement under international law. No provisions of this Memorandum of Understanding will be interpreted and implemented as creating legal rights or commitments for the Participants.

Paragraph 9

Effective Date and Termination

(1) This Memorandum of Understanding will begin to be implemented upon signature and remain valid for three (3) years. It will be renewed automatically for one-year periods unless either Participant communicates its notice of termination in writing, through official channels, to the other Participant at least three (3) months before expiry date of this Memorandum of Understanding.

(2) Termination of this Memorandum of Understanding will not prejudice activities and projects that have already been initiated or are in progress.

(3) This Memorandum of Understanding was signed on the .... of ..... in ....., in duplicate, in Montenegrin, Turkis and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text will prevail.

**FOR THE MINISTRY OF
SOCIAL WELFARE, FAMILY CARE
AND DEMOGRAPHY
OF MONTENEGRO**

DAMIR GUTIĆ

MINISTER

**FOR THE MINISTRY OF
FAMILY AND SOCIAL SERVICES
OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE**

MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ

MINISTER